

प्रस्तावना र कृतज्ञता ज्ञापन

नेपाली विषयमा विद्यावारिधि (पिएच डी) उपाधिका निम्ति नेपाली विभागमा उत्तरबङ्ग विश्वविद्यालय कला, वाणिज्य अनि ऐन सङ्कायअन्तर्गत प्रस्तुत शोधप्रबन्ध सानु लामाका कथामा पारिवारिक जीवनको चित्रण शीर्षकमा शोध गरिएको छ। परिवारले व्यक्तिका आधारभूत आवश्यकताहरू जस्तै – गाँस बास र कपास, वंशरक्षा, यौनसम्बन्ध, सन्तानोत्पत्ति आदिको पूर्तिका साथै समाजमा मानवीय सम्बन्धहरूलाई स्थायित्व प्रदान गर्दछ। यसका साथै यो सामाजिक संरचनाको सबैभन्दा सानो एकाइ हो जहाँ व्यक्तिका विभिन्न किसिमका आवश्यकताहरूको पूर्ति हुन्छ भन्ने विद्वान्हरूको मत रहेको देखिन्छ। यिनै आधारबाट विभिन्न विद्वान्हरूले परिवार एवम् पारिवारिक जीवनको अध्ययनमा विकसित गरेका पद्धति वा सिद्धान्तहरूलाई ग्रहण गरी सानु लामाका कथामा पाइने पारिवारिक जीवनको चित्रणलाई यस शोधप्रबन्धमा विभिन्न दृष्टिकोणबाट अध्ययन गरिएको छ। यसैक्रममा आधुनिक भारतीय नेपाली कथाकारहरूका कथामा पाइने पारिवारिक जीवनको चित्रणलाई पनि अध्ययन गर्ने काम गरिएको छ। यसका साथै शोधप्रबन्धमा पाद टिप्पणी, फोन्टको आकार, पङ्क्तिमाझ र पृष्ठका चारैतिर ठाउँ छोड्ने जस्ता काममा लेखन शैलीगत नेपाली लेखन शैली र एम एल ए ह्यान्डबुक फर राइटर्स अफ रिसर्च पेपरलाई आधार बनाइएको छ। शोधकार्यका निम्ति लिइएका सन्दर्भ ग्रन्थहरूको प्रकाशन काल र प्रकाशन संस्था शोधकर्ताले प्राप्त गरी प्रयोग गरेका ती ग्रन्थहरूका संस्करणमा आधारित छन्।

यसरी विश्वविद्यालय अनुदान आयोगद्वारा सञ्चालित राजीव गान्धी राष्ट्रिय अनुदान आयोगअन्तर्गत १९ / ०७ / २०१२ देखि उत्तर बङ्ग विश्वविद्यालयको नेपाली विभागमा शोधार्थीको रूपमा रही सानु लामाका कथामा पारिवारिक जीवनको चित्रण शीर्षकमा शोधकार्य प्रारम्भ गरिएको हो। यसरी शोधप्रबन्धको तयारीमा उचित निर्देशन तथा सुझाउ प्रदान गर्नुभएकोमा शोध निर्देशक गुरुवर घनश्याम नेपालप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु। उहाँबाट मैले यथेष्ट परामर्श र साह्यता पाएकी छु। उहाँले प्रस्तुत शोधप्रबन्धको पङ्क्ति-पङ्क्तिमा मेरा कमजोरीहरू खुट्ट्याएर सचाइदिनु भएकोमा म अति नै खुसी र सन्तुष्ट छु। शोधकार्य गर्दा उहाँको मार्गदर्शन, प्रेरणा तथा सुझाउ स्मरणीय छ, जसको फलस्वरूप प्रस्तुत शोधप्रबन्ध तयार पार्न सम्भाव भयो। आफ्नो शोधकार्य अघि बढाउने क्रममा शोधप्रबन्धको शीर्षक चयन गर्ने समयमा आदरणीय गुरुवर पुष्कर पराजुलीले सानु लामामाथि पनि केही काम गर्नुपर्छ भन्ने सुझाउ दिनुभएकाले उहाँप्रति आभार प्रकट गर्दछु। यसरी नै आफ्नो शोधकार्यलाई अघि बढाउन विभिन्न क्षेत्रबाट सहयोग पुऱ्याउनु हुने विभागका आदरणीय गुरुजन मोहन पी दाहालप्रति आभार प्रकट गर्दछु। यस्तै प्रकारले शोधकार्यबारे काम कतिको हुँदैछ जस्ता कुराहरू गर्दै सोध खोज तथा कतिपय सल्लाह प्रदान गर्नुभएकोमा विभागका कृष्णराज घतानी र नरेशचन्द्र खाती सम्पूर्ण गुरुजनप्रति धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

घरमा जस्तै कठिनाइ परे तापनि मेरो पढाइबारे कुनै बाधा नदिई हरेक समय 'छोरी मान्छेले धेरै पढे राम्रो' भन्ने विचार राखी सहयोग गर्नुहुने मेरा अति पूजणीय आमाप्रति हार्दिक कृतज्ञता अर्पण गर्दछु। यसरी नै पढाइलाई लिएर सधैं एउटी नारी शीक्षित हुनु भनेको एउटा समाज शीक्षित हुनु हो भन्ने भावना राख्दै सधैं मेरो पढाइलाई लिएर सहयोग पुऱ्याउनु हुने मेरा पूजणीय पिताको वचनलाई कुनै परिस्थितिमा पनि भुल्न

सक्दिन। शैक्षिक क्षेत्रमा आफूले जे-जति गर्न सकिरहेकी छु ती सबै उहाँहरूकै प्रेरणाको फल ठान्छु।

प्रस्तुत शोधप्रबन्धका निम्ति सामग्री प्राप्त गर्न सहयोग तथा कतिपय सल्लाह प्रदान गर्नुहुने कथाकार सानु लामा(गान्तोक)प्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु। यसरी नै मेरो सम्झनामा रहेका नरहेका ज-जसले मेरो शोधार्थी जीवनमा विभिन्न तवरले सल्लाह, सहयोग तथा प्रेरणा दिने मेरा सम्पूर्ण अग्रज दाजु-दिदीहरू, मित्रगण सहपाठी सबै-सबैप्रति आभार व्यक्त गर्दछु।

यस शोधकार्यलाई निरन्तरता दिन उत्साह, प्रेरणा, सुझाउ तथा आवश्यक सहयोगहरू प्रदान गर्नुहुने आदरणीय मेरा नानाहरू र दाजु विश्वासप्रति धन्यवाद प्रकट गर्दछु। यसका साथै हरेक समय राम्रा-राम्रा सुझाउ र सल्लाह दिनुहुने तथा यो शोधप्रबन्धको टङ्कन र मुद्रणमा सहयोग गरिदिनुहुने आदरणीय दाजु डपछिरिङ लेप्चाप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छु।

अन्तमा प्राथमिक पाठशालादेखि विश्वविद्यालयसम्मका सम्पूर्ण शिक्षक-शिक्षिकाहरू जसले आफूलाई योग्य बनाउन ज्ञानदान दिएवापत् धन्यवाद प्रकट गर्न चाहान्छु।

रेनुकातामाङ

रेनुका लामा

नेपाली विभाग

उत्तर बङ्ग विश्वविद्यालय

सन् २०१७